

JAKOŚĆ I HIGIENA ŻYWIENIA A WYNIK PRODUKCYJNY

- Przestrzeganie zasad higieny w żywieniu zwierząt jest jednym z podstawowych warunków uzyskiwania dobrych wyników produkcji.
- **Przed wszystkim należy zwracać uwagę na utrzymanie w czystości** żłobów, koryt, poidel i urządzeń do zadawania pasz. Resztki pozostawionej paszy szybko ulegają zepsuciu i mogą spowodować poważne zatrucia zwierząt. W czystości należy utrzymywać także magazyny paszowe i pomieszczenia służące do podręcznego przechowywania paszy.
- **Pasze podawane zwierzętom nie mogą być spleśniałe.** Szczególnie wrażliwe na zepsute pasze są zwierzęta młode oraz ciężarne samice. Nieprzestrzeganie zasad higieny żywienia jest główną przyczyną biegunek, które u zwierząt młodych prowadzą nieraz do padnięcia.
- **W ziemie nie wolno podawać zwierzętom pasz zmarzniętych,** zwłaszcza kiszonki i okopowych, gdyż mogą być przyczyną poważnych zaburzeń w trawieniu.
- **Skarmiane pasze nie mogą być zanieczyszczone ziemią,** należy tego przestrzegać szczególnie przy sporządzaniu kiszonek w przyrmach i przy ich wybieraniu. Zanieczyszczenie to nie tylko zmniejsza wartość pokarmową, ale może, zwłaszcza u zwierząt młodych, wywołać nieżyt jelit. Nie mogą też pasze zawierać innych ciał obcych, jak gwoździe, opiłki, kawałki drutu itp., gdyż zagraża to zdrowiu, a nawet życiu zwierząt.
- **Pasze należy przechowywać w pomieszczeniach suchych i przewiewnych,** z daleka od środków chemicznych, takich jak nawozy mineralne i środki ochrony roślin (owadobójcze, grzybobójcze), gdyż nawet niewielka ich domieszka grozi zatruciem zwierząt.
- **Przemysłowe mieszanki paszowe mają zwykle określony okres,** przez jaki można je przechowywać bez straty ich wartości pokarmowej; na ogół wynosi on 6 miesięcy od daty produkcji. Do mieszanek tych dodawane są związki biologicznie czynne, takie jak witaminy i inne, które po dłuższym okresie przechowywania tracą swą wartość.
- **Nie wolno zbierać na paszę roślin poddanych działaniu środków owadobójczych,** grzybobójczych lub chwastobójczych przed upływem terminu karencji tych środków (to jest okresu ich rozpadu), gdyż mogą spowodować zatrucie zwierząt, często nawet śmiertelne. Produkty pochodzące od zwierząt, którym podano by taką paszę (mleko, jaja, mięso), są również skażone i mogą spowodować u ludzi zatrucie lub przewlekłe choroby.

CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA WARTOŚĆ POKARMOWĄ PASZ

- **Warunkiem prawidłowego żywienia zwierząt** jest znajomość ich zapotrzebowania na energię i składniki pokarmowe, a przede wszystkim wartości pokarmowej pasz oraz ich przydatności dla poszczególnych gatunków zwierząt.

- **W produkcji zwierzęcej dążymy** jednak nie tylko do osiągnięcia maksymalnej wydajności, lecz także do tego, **aby była ona racjonalna, opłacalna**, to znaczy do uzyskania odpowiednio wysokiego dochodu. Koszty żywienia zwierząt są zwykle duże i stanowią ponad 50°/o całkowitych kosztów produkcji zwierzęcej. W zależności od tego, ile i jak drogich pasz użyjemy do żywienia zwierząt, będą się kształtowały koszty produkcji zwierzęcej i jej opłacalność.
- **Pasze wyprodukowane we własnym gospodarstwie są o wiele tańsze** aniżeli pochodzące z zakupu, dlatego należy we własnym zakresie produkować możliwie najwięcej pasz, a zakupywać tylko te, których w gospodarstwie wyprodukować nie można lub których produkcja jest nieopłacalna.
- **Przy wyborze roślin pastewnych do uprawy należy się kierować** tym, które z nich w warunkach danego gospodarstwa dają najwyższy plon jednostek pokarmowych i białka ogólnego. Białko jest najdroższym składnikiem pokarmowym, dlatego im więcej wyprodukujemy go we własnym gospodarstwie, tym niższe będą koszty żywienia zwierząt.
- **Wartość pokarmowa pasz roślinnych może być bardzo różna**, zależnie od gatunku i odmiany rośliny, warunków wzrostu, stadium rozwojowego podczas sprzętu, sposobu zbioru, konserwowania oraz przechowywania.

GATUNEK ROŚLINY.

- **Pasze różnią się zawartością poszczególnych składników pokarmowych.** Najistotniejszą rolę odgrywa, jak wiadomo, zawartość białka ogólnego oraz wartość energetyczna wyrażona liczbą jednostek pokarmowych. Gatunek rośliny ma duży wpływ na wartość biologiczną paszy, określaną wartością biologiczną zawartego w niej białka, zawartością witamin i związków mineralnych, a także smakiem i właściwościami dietetycznymi.

WARUNKI WZROSTU.

- **Wśród warunków wpływających na wzrost i rozwój roślin należy wymienić warunki atmosferyczne**, a zwłaszcza ilość i rozkład opadów, warunki glebowe (zasobność gleby w składniki pokarmowe), uprawę, nawożenie i pielęgnowanie. Im warunki te będą korzystniejsze dla roślin, tym lepszą wartość będzie posiadała uzyskana pasza. Prawidłowy przebieg wegetacji roślin zapewnia lepsze ich ulistnienie. Rośliny pochodzące z gleb zasobnych w składniki pokarmowe, dobrze nawożonych, odznaczają się większą zawartością białka, a tym samym mają wyższą wartość pokarmową.

FAZA ROZWOJOWA.

- **Czynnik ten ma decydujący wpływ na wartość produkowanych z roślin zielonek, siana, suszu czy kisonki.** W poszczególnych fazach rozwoju zachodzą w roślinach duże zmiany w zawartości związków azotowych. Stwierdzono, że najwyższy plon siana z I ha uzyskano przy sprzęcie w okresie pełnego kwitnienia większości roślin

łąkowych. Najślusznym natomiast terminem sprzętu wielu roślin pastewnych przeznaczonych na zielonkę bądź siano jest początek ich kwitnienia. Inne rośliny, jak np. okopowe, powinny być sprzętane w okresie pełnej dojrzałości, ponieważ właśnie wtedy zmniejsza się w nich zawartość wody, co ogromnie ułatwia ich przechowywanie. Rośliny przeznaczone na nasiona zbiera się również w fazie pełnej dojrzałości.

KONSERWOWANIE.

- **Pasze poddawane są zwykle konserwowaniu na okres zimowy**, ponieważ w przeciwnym razie wskutek dużej zawartości wody łatwo ulegają zepsuciu. Konserwowanie pasz stosuje się przez: suszenie naturalne, suszenie sztuczne i kiszenie.

PRZECHOWYWANIE.

- **Podczas przechowywania- roślin okopowych w ich korzeniach i kłębach zachodzi szereg procesów biologicznych powodujących straty** poszczególnych składników pokarmowych, a przede wszystkim skrobi. Straty te w dużym stopniu uzależnione są od warunków przechowywania pasz. Trzeba też strzec pasze okopowe przed przemarznięciem, które ma duży wpływ na wielkość strat podczas przechowywania.
- **W żywieniu zwierząt stosuje się zwykle kilka rodzajów pasz.** Odpowiednio zestawiając dawkę pokarmową, można podnieść jej wartość pokarmową i uzyskać lepszą wydajność zwierząt.
- **Wymienionymi zagadnieniami zajmuje się nauka zwana paszoznawstwem**, będąca częścią składową nauki żywienia zwierząt. Przedmiotem paszoznawstwa jest przede wszystkim badanie składu chemicznego i wartości pokarmowej pasz, metod ich produkcji i doboru w żywieniu zwierząt, z punktu widzenia ich przydatności dla poszczególnych grup produkcyjnych.